

Maria Buglewicz

"Psychologia uwagi", Witold Dobrołowicz, Lublin 1985 : [recenzja]

Studia Pedagogiczne. Problemy Społeczne, Edukacyjne i Artystyczne 5, 115-116

1991

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W rozdziale I Autor w sposób skrótowy przedstawił pojęcia, rodzaje oraz poziomy twórczości technicznej. W rozdziale II zaprezentowane zostały podstawowe wiadomości na temat procesu rozwiązywania problemów technicznych. Wszystkie zagadnienia są tu istotne, ale szczególne znaczenie ma podrozdział na temat tzw. barier psychicznych w procesie twórczym.

Rozdział III zawiera konkretyzującą wiadomości na temat procesu twórczego w technice i prezentację czterech głównych metod atakowania problemów technicznych. Nie zachodzi potrzeba wykazywania, że informacje tu zawarte są istotne i nowatorskie, a prócz tego mogą służyć bezpośrednio praktyce. W rozdziale IV znajdujemy również bardzo dużo istotnych informacji na temat różnorodnych czynników warunkujących twórczość techniczną. Wiadomości tu zawarte będą przydatne zarówno racjonalizatorom i wynalazcom, jak i organizatorom ruchu wynalazczości pracowniczej w zakładach produkcyjnych.

Pozytywnie oceniam również to, że w „Dodatku 1” zamieszczono materiały do treningu myślenia twórczego. Wbrew pozorom wyszukanie zadań o charakterze dywergencyjnym nie jest sprawą łatwą.

Obiektywna ocena książki „Elementy psychologii twórczości technicznej” wymagałaby porównania zawartych w niej treści z innymi publikacjami na ten temat dostępnymi w Polsce. Publikacji obcych na rynku księgarskim nie spotykamy, a innych autorów w Polsce, poza wspomnianym E. Talejką i częściowo Z. Pietrasieńskim, nie mamy. Tak więc recenzowana praca ma charakter unikalny.

Generalnie można stwierdzić, że omawiana propozycja wyróżnia się niewątpliwymi walorami, a przede wszystkim dużym ładunkiem informacyjnym oraz akcentowaniem aspektów praktycznych rozpatrywanej problematyki. Z tych powodów wypełnia ona przynajmniej częściowo lukę w naszej literaturze psychologicznej. Mimo że jest ona adresowana w pierwszej kolejności do praktyków (wynalazców, racjonalizatorów), to z pożytkiem sięgną do niej również psychologowie, a także nauczyciele i studenci kierunków pedagogicznych, technicznych i psychologicznych.

STANISŁAW POPEK

Witold Dobrołowicz, Psychologia uwagi,
Lublin 1985, ss. 319

Po długim okresie stagnacji w zakresie problematyki dotyczącej uwagi, obserwujemy ostatnio stopniowe ożywienie. Jak czytamy we wprowadzeniu Autora, przyczyn aktualizacji tych zagadnień jest wiele. „Najbardziej generalną przyczyną jest ogromny wzrost ilości informacji, które »bombardują« człowieka, wymagają od niego rozwiniętych procesów selekcji i filtracji”.

Tymczasem nasza obecna wiedza w tym względzie jest nieuporządkowana i fragmentaryczna. Jeśli dodamy do tego jeszcze mnogość nie zawsze zgodnych ujęć, to stwierdzimy, że zajęcie się systematyzacją wiedzy na temat uwagi

jest sprawą nie cierpiącą zwłoki. Dodatkowym dopingiem do aktywizacji badań nad uwagą może być również fakt, że od lat pięćdziesiątych psychologia uwagi przeżywa renesans na Zachodzie.

Aktywne zajęcie się problematyką psychologii uwagi wymaga pokonania szeregu trudności zarówno natury teoretycznej, jak i metodologicznej. Jak czytamy we wstępie: „Ten ostatni aspekt wynika przede wszystkim z trudności wyodrębnienia uwagi spośród innych procesów. Ze zjawiskami uwagi wiążą się takie złożone pojęcia, jak: aktywacja, czujność (vigilance), filtracja, gotowość, nastawienie, oczekiwanie, ukierunkowanie, śledzenie i wiele innych”.

W omawianej pracy Autor podejmuje właśnie próbę uzupełnienia lub usystematyzowania wiedzy na temat psychologii uwagi.

Książka zawiera 6 rozdziałów, w których Autor w sposób wnikliwy analizuje poszczególne aspekty zagadnienia. W rozdziale I „Dotychczasowe koncepcje uwagi” znajdujemy przegląd koncepcji świadomościowych, neurofizjologicznych, koncepcji Wygotskiego oraz analizę ujęcia uwagi jako swoistego filtru.

W rozdziale II „Regulacyjna rola uwagi” Autor omawia: podstawy oceny i modernizacji teorii uwagi, uwagę jako selekcję i ukierunkowanie czynności, problem wzajemnych relacji uwagi i nastawienia, problem wzajemnych relacji uwagi i emocji.

W rozdziale III omówione zostały treść, rodzaje i cechy uwagi.

Rozdział IV przedstawia szeroki wachlarz metod i technik badania uwagi.

W rozdziale V „Rozwój i kształcenie uwagi” znajdują się następujące tematy: o genezie uwagi kognitywnej, kształcenie uwagi w ujęciu tradycyjnym, kształcenie uwagi według P.J. Galpiera, przykłady treningu uwagi.

Rozdział VI podsumowujący obszerną monografię psychologii uwagi, pt. „Wybrane zagadnienia psychologii uwagi” zawiera szereg treści dotyczących problemów uwagi związanych z różnymi dziedzinami życia.

Książka zakończona jest przypisami i obszerną bibliografią.

Konstrukcja pracy zwięzła i logiczna ułatwia studiowanie treści.

Dzięki szerokiemu i wnikliwemu omówieniu zagadnień, praca stanowić może cenne kompendium wiedzy zarówno dla psychologów, jak i pedagogów.

MARIA BUGLEWICZ

